

Понуровский О. И.

Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А. Н. Бекетова

ОСОБЕННОСТИ ПОСТКРИЗИСНОГО РАЗВИТИЯ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

Резюме

Проанализировано состояние строительной отрасли Украины в условиях кризиса. Определены основные причины и последствия резкого спада процессов строительства, проанализированы нормативно-правовые и экономические аспекты регулирования строительного рынка. На основе анализа предложены пути выхода из кризисного состояния, в частности, определены основные факторы роста рынка строительства, формирования эффективной законодательной базы. Проведен анализ опыта выхода из кризиса строительной отрасли стран Европы.

Ключевые слова: строительная отрасль, кризис, инвестиции, нормативно-правовая база, эффективность работы.

Ponurovsky O. I.

O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

FEATURES OF POST-CRISIS DEVELOPMENT OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY IN UKRAINE

Summary

The paper analysis construction industry Ukraine in the conditions of crisis. Main reasons and consequence sharp lowering processes of construction, analysis legal and economic aspects of the regulation of the construction market had been determined. Based on the analysis have been proposed ways out of the crisis, in particular, had been treated main growth factors growth of the construction market, formation effective legislative framework and shows analysis experience out of the crisis of the construction industry in Europe.

Keywords: construction industry, crisis, investment, legal framework, operational efficiency.

УДК 631.1/338.4

Постоєнко К. І.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Досліджено роль держави у розвитку продовольчого ринку через аграрний сектор України, яка полягає у впровадженні реформ й створенні умов для ефективного виробництва сільськогосподарської продукції шляхом надання фінансових дотацій та різного виду підтримок. Оцінено сільське господарство, що є життєво важливою галуззю господарства України, в якому виробляється більш як 50% продукції АПК і де саме держава регулює і контролює процес виробництва. Розглянуто вплив держави на врегулювання процесів, що діють на ринку продовольства для забезпечення стабільної продовольчої безпеки за рахунок: оновлення нормативно-законодавчої бази для удосконалення земельних відносин, запровадження податкових пільг, дотацій, субсидій для учасників інвестиційного процесу, щоб покращити інвестиційний клімат в АПК, збільшення державних капітальних вкладень, підвищення платоспроможності населення, запровадження соціальних гарантій, підтримки малозабезпечених верств населення тощо. Розглянуто реформи, що проводить уряд в аграрному секторі.

Ключові слова: продовольчий ринок, продовольча безпека, державна фінансова підтримка, аграрний сектор, сільське господарство, продовольство, дотації, реформи, державні проекти.

Постановка проблеми. Найважливішим елементом системи життєзабезпечення людини і населення країни є продовольство. Забезпечення населення продовольством здійснює ринок продовольчих товарів, що являє собою сукупність економічних взаємовідносин щодо виробництва, розподілу, обміну та споживання харчових продуктів із метою задоволення в них суспільних потреб та отримання доходу усіма його суб'єктами у відповідності з роллю і значенням виконуваних ними функцій [1, с. 28]. Контроль, оцінку та моніторинг цього забезпечення відображає продовольча безпека, що входить до складу економічної безпеки та сприяє збереженню продовольчої незалежності держави. Регулювання ринку продовольства, в тому числі продовольчої безпеки, здійснює держава.

Виробником самого продовольства є аграрний сектор, що входить до складу національної еко-

номіки, в якій здійснюється виробництво сільськогосподарської продукції для споживання населенням та переробки промисловістю. Сільське господарство є життєво важливою галуззю господарства України, де виробляється більш 50% продукції АПК і яка спеціалізується на виробництві продуктів харчування для населення, сировини для промисловості і експортних товарів для зовнішньої торгівлі. І саме держава повинна регулювати і контролювати процес виробництва, а також гарантувати населенню захищеність життєвих інтересів через безперешкодний економічний доступ до якісних продуктів харчування у достатній кількості з метою підтримання звичайної життєвої діяльності організму людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання продовольчого ринку, продовольчої безпеки, аграрного секто-

ра вивчало багато вчених, зокрема, Л. Дейнеко, П. Саблук, М. Хорунжий та ін. В тому числі Л. Дейнеко займається проблемами харчової промисловості, П. Саблук – продовольчою безпекою, а М. Хорунжий досліджує агропромисловий комплекс і продовольчу безпеку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Питання розвитку аграрного сектора набуло нового значення після вступу України до СОТ та взяття Україною напрома щодо набуття асоційованого членства в ЄС. Тому важливу роль у розвитку даного сектора повинна відігравати держава, впроваджуючи реформи й створюючи умови для ефективного виробництва сільськогосподарської продукції шляхом надання фінансових дотацій.

Метою статті є визначення пріоритетних напрямків та інструментів впливу держави на ринок продовольчих товарів через фінансову підтримку аграрного сектора.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні більше 1 млрд. людей на планеті страждають від хронічного голоду, і ця цифра збільшується. Без збільшення обсягів продовольчого забезпечення вона зростатиме. Україна, маючи плодючі ґрунти та велику площу земельних ресурсів (36,6 млн. га землі від загальної площі 60,37 млн. га задіяно в сільськогосподарстві), може допомогти нагодувати світ.

Аграрний сектор є частиною національної економіки, в якій здійснюється виробництво сільськогосподарської продукції для споживання населенням та переробки промисловістю. Це визначає основні критерії розвитку цього сектору. Чи спроможний аграрний сектор економіки України здійснювати таке забезпечення в повному обсязі? Так, може. І про це свідчить наступна інформація.

В 2012 р. вперше за роки незалежності в державному інтервенційному фонді сформовані продовольчі запаси в повному обсязі у відповідності до світових норм. Так, в державному інтервенційному фонді накопичено всього 1,9 млн. т зерна (в т. ч. 1,7 млн. т пшениці, 143,1 тис. т жита, 11,3 тис. т гречки, 20,5 тис. т кукурудзи), 12,3 тис. т борошна, 176 тис. т цукру, 1,7 тис. т вершкового масла, 1,3 тис. т сухого молока. Це дозволяє підтримувати стабільні ціни на ринку продовольчих товарів [2].

За останні роки збільшилось виробництво овочів та фруктів, і в 2012 р. було зібрано 9,1 млн. т овочів, 1,9 млн. т плодів і ягід, 490 тис. т винограду.

Крім виробництва, відбувається і розбудова сучасної продовольчої логістики. В 2012 р. побудовано 38,0 га нових теплиць – це на 26,0 га більше, ніж у 2011 р., а також введено в дію 10 фруктосховищ ємністю 22 тис. т. Також розбудовуються оптові ринки сільськогосподарської продукції. Це свідчить про державну фінансову підтримку, передбачену Законом України № 1561 «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» від 25 червня 2009 р. У 2012 р. вона становила 248 млн. грн., і це на 38 млн. грн. більше за 2011 р. Оптові ринки є позитивом. У 2012 р. вони реалізували 1 млн. т продукції за стабільними цінами і без участі зайвих посередників 3 млн. покупців [2].

Крім рослинницької галузі, існує ще й тваринницька, яка також розвивається у бік збільшення виробництва. Наприклад, виробництво молока у 2012 р. зросло на 2,7% від 2011 р., м'яса – на 2,2%, яєць – на 1,7%. Державна підтримка сприяла нарощенню поголів'я худоби. Наприклад, протягом 2012 р. поголів'я великої рогатої худоби (ВРХ) зросло на 10,1%, свиней – на 8,1%, птиці – на 18,9% (табл. 1) [2].

Отже, аграрний сектор економіки України набув сталого розвитку. Та для підтримки такого стану потрібно продовжувати реформування даного сектору.

Продовження реформування сільського господарства забезпечить: спрямування аграрної політики на збалансований розвиток виробничої та соціальної складових розвитку українського села; забезпечення продовольчої безпеки на основі подальшого зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення продуктивності й ефективності галузей з метою реалізації виробничого потенціалу; стимулювання експорту сільськогосподарської продукції та харчових продуктів [3].

Розвиток аграрного сектору не може існувати без державної підтримки, що регулюється Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України». Цей Закон визначає основи державної політики у бюджетній, кредитній, цінній, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення (табл. 1) [4].

Отже, аграрний сектор національної економіки України розвивається з допомогою реформування та державної підтримки. За даними прес-служби уряду, в 2012 р. на підтримку АПК було виділено 39,9 млрд. грн., що на 3,9 млрд. грн., або на 10,8% більше проти 2011 р.

Крім того, проведення в Україні не виважених економічних реформ призвело до збитковості біля 30% сільськогосподарських виробників за рахунок наступних проблем: відсутність ефективного механізму регулювання агропродовольчого ринку, відсутність ефективної підтримки виробників, відсутність стабільних кредитних ресурсів, фінансова неспроможність впроваджувати нові технології (внаслідок низької дохідності виробництва), використання фізично важкої ручної праці, низький рівень оплати праці (середньомісячна заробітна плата у сільськогосподарському виробництві, за даними Держстату, у квітні 2013 р. становила 2 250 грн., а у середньому по Україні – 3 233 грн.), вплив робочої сили, низька рентабельність (пов'язана з цінами на сільськогосподарську продукцію, встановленими переробними підприємствами), низький рівень споживання основних продуктів харчування на душу населення, малий обсяг виробництва сільськогосподарської продукції тощо.

Навні проблеми створюють загрозу продовольчій безпеці, тому для вирішення цих проблем Інститутом аграрної економіки було розроблено Стратегію розвитку сільського господарства України на період до 2020 р. Крім того, держава спрямувала свій вплив на врегулювання процесів на ринку продовольства і забезпечення стабільної продовольчої безпеки за рахунок: оновлення нормативно-законодавчої бази для удосконалення земельних відносин, запровадження податкових пільг, дотацій, субсидій для учасників інвестиційного процесу, щоб покращити інвестиційний клімат в АПК, збільшення державних капітальних вкладень, підвищення платоспроможності населення, запровадження соціальних гарантій, підтримки малозабезпечених верств населення та ін.

Вирішення даних проблем вже дало результати, і це відзначив О. Сень, заступник міністра аграрної політики і продовольства України на 5-му щорічному форумі Інституту Адама Сміта «Агробізнес України», що пройшов в м. Київ 12–14 березня 2013 р. Він відзначив тенденцію розвитку вітчизняного АПК. Підприємства демонструють стабільні показники в роботі, як наслідок, зростання виробництва валової сільгосппродукції становить 12,8%, приріст харчової промисловості – 4,5%, середньорічне виробництво зерна сягає 47 млн. т. Намітив чинників і напрями, куди слід рухатися більш інтенсивно в галузі, – інвестувати у тваринництво та технічне переоснащення.

Напрями державної підтримки

Державна підтримка	Законодавчі акти, якими регулюється	Практичні результати
Дотації за утримання молодняку великої рогатої худоби	Постанова КМУ № 246 від 2 березня 2011 р. «Про затвердження Порядку використання сум податку на додану вартість, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету» (зі змінами)	В 2012 р. на видачу дотації було виділено 57,5 млн. грн., і це сприяло зростанню поголів'я ВРХ на 0,5% до 2011 р.
Часткове відшкодування фізичним особам витрат на закупівлю установки індивідуального доїння	Постанова КМУ № 246 від 2 березня 2011 р. «Про затвердження Порядку використання сум податку на додану вартість, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету» (зі змінами)	В 2012 р. фізичним особам за закуплені 1620 установок для часткового відшкодування було нараховано більш як 7,1 млн. грн. Це сприяло покращенню якості молока.
Дотації за продану на переробні підприємства худобу	Постанова КМУ № 246 від 2 березня 2011 р. «Про затвердження Порядку використання сум податку на додану вартість, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету» (зі змінами)	В 2012 р. для надання дотацій з державного бюджету було виділено 67,8 млн. грн.
Часткове відшкодування вартості закуплених племінних телиць, нетелей та корів молочного, м'ясного та комбінованого напрямів	Постанова КМУ № 246 від 2 березня 2011 р. «Про затвердження Порядку використання сум податку на додану вартість, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету» (зі змінами)	В 2012 р. на часткове відшкодування було виділено 84,8 млн. грн. та з них виплачено 20,1 млн. грн. за закуплені 35 сільськогосподарськими підприємствами 3120 голів худоби.
Дотації за приріст корів молочного та комбінованого напрямку продуктивності власного відтворення	Постанова КМУ № 282 від 18 березня 2009 р. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті, для розвитку тваринництва»	В 2012 р. для надання дотацій з державного бюджету було виділено 45,0 млн. грн.
Часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів та підприємств із виробництва комбікормів		В 2012 р. на часткове відшкодування було виділено 200,0 млн. грн.
Розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства	Постанова КМУ № 587 від 15.07.2005 р. «Про затвердження Порядку справлення збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства» (редакція від 17.04.2012 р.)	Було підтримано близько 650 категорій господарств, що посприяло збільшенню обсягів виробництва фруктів, винограду, хмелю та продуктам їх переробки, а також підвищенню конкурентоспроможності виробників.
Пересів озимих зернових культур	Постанова КМУ № 278 від 19 березня 2012 р. «Питання надання державної підтримки галузі рослинництва для пересіву у 2012 р. озимих зернових культур»	Дана підтримка мінімізувала витрати сільгоспвиробників від загублених посівів озимих зернових культур.
Створення та забезпечення резервного запасу сортового та гібридного насіння	Розпорядження КМУ № 142 від 21.03.2012 р. «Про затвердження обсягів формування державного резервного насінневого фонду на 2012 рік»	В 2012 р. було видано 2,4 тис. т насіння.
Селекція в рослинництві	Постанова КМУ № 232 від 18.03.2009 р. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для селекції в рослинництві» (зі змінами)	Обсяг компенсації втрат на виробництво 1 т оригінального насіння в 2012 р. склав близько 822 грн. проти 816 грн. у 2011 р.
Часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів	Постанова КМУ № 305 від 02.03.2011 р. «Про затвердження Порядку використання коштів на часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів»	В 2012 р. було виділено 31,4 млн. грн. Даними коштами була погашена заборгованість попередніх років.
Підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	Постанова КМУ № 272 від 9 березня 2011 р. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів»	Дана підтримка сприяє збільшенню обсягів наданих послуг та виробленої продукції, зменшенню витрат і збільшенню доходів членів кооперативу при веденні господарської діяльності. В 2012 р. для фінансування було виділено 5 млн. грн.
Надання кредитів фермерським господарствам	Постанова КМУ № 1102 від 25 серпня 2004 р. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам»	Фінансова підтримка надається строком до п'яти років в сумі до 250 тис. грн. на придбання техніки, обладнання, поновлення об'єктів коштів, виробництво та переробку сільськогосподарської продукції, будівництво та реконструкцію виробничих і не виробничих приміщень, зрошення і меліорацію земель, закладання багаторічних насаджень.
Здешевлення страхових платежів (премій) для сільськогосподарських товаровиробників		Компенсація надається до 50% вартості страхового платежу для захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників та забезпечення стабільності виробництва у сільському господарстві.
Механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів	Постанова КМУ № 794 від 11 серпня 2010 р. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів» (зі змінами)	Компенсуються відсоткові ставки за кредитами та лізингові платежі за техніку та обладнання, що придбані на умовах фінансового лізингу.
Створення оптових ринків сільськогосподарського призначення (ОРСП)	Закон України «Про оптові ринки сільськогосподарського призначення», Постанова КМУ № 893 від 29.09.2010 р.	Компенсація витрат на створення ОРСП. Статус оптового ринку отримали 11 юридичних осіб.

Джерело: [2; 3; 5]

Зі слів заступника профільного міністра, наразі в Україні проінвестовано 153 проекти у тваринництві, що в майбутньому повинно вплинути на збільшення обсягів виробництва молока – на 4% та м'яса – на 4,5% [6].

Л. Козаченко повідомив, що інвестиції в Україну в 2012 р. становили 4,5 млрд. доларів. За останніх 20 років у сільське господарство України було вкладено 1 млрд. доларів із-за кордону. Однак необхідно більше 70 млрд. дол., аби вийти на таку урожайність, котра забезпечувала б 3 млрд. дол. для логістичної системи України [6].

Після революційних подій, що пройшли в 2013–2014 рр., була переглянута політика щодо реформування аграрного сектора, і вже це дало позитивні тенденції.

Агропромисловий комплекс знову на межі великих реформ. Про них марили міністри М. Присяжнюк, який дуже хотів почати з перебудови спиртової галузі, ліквідувати в ній кримінал і запустити в 2013 р. ринок землі; Ігор Швайка, який повторював думки про створення Земельного банку, сприятливий податковий режим для аграріїв, і сьогодні ці ідеї продовжують розвивати міністр агрополітики О. Павленко. Причому саме з його приходом всі «замки з піску» трансформувалися у цілком конкретну стратегію реформування аграрної галузі [7].

В основі реформи АПК лежить концепція, що базується на трьох складових.

Перша – дотримання декларативних документів а-ля стратегія «Україна – 2020», програма діяльності уряду, коаліційна угода і цілком відчутна Асоціація між Україною та ЄС [7].

Друга складова – нова продовольча політика і міжнародна допомога. Ці принципи теж неодноразово озвучувалися: підвищення якості продукції, полегшення роботи фермерам за рахунок дерегуляції, залучення міжнародних кредиторів і консультантів (МВФ, Світовий банк, ЄІВ, ЄБРР), які повинні забезпечити приплив інвестицій у галузь [7].

Третій елемент концепції – подальша євроінтеграція, поліпшення бізнес-клімату, підвищення ефективності управління державними активами. В цей пункт не дуже віриться, враховуючи досвід багатьох десятиліть, що довели – з держави власник, м'яко кажучи, ніякий [7].

Міністр аграрної політики та продовольства України О. Павленко під час засідання колегії аграрного відомства доповів позитивні результати роботи команди Міністерства аграрної політики та уряду загалом у 2015 р. Результати полягають в наступному. В бюджеті вдалося передбачити 550 млн. грн. для здешевлення кредитних коштів для аграріїв та підтримки тваринництва завдяки підтримки з боку Кабінету Міністрів України. Для підтримки виробників було введено форвардну програму Аграрного фонду, який вже проавансував виробників на рівні 780 млн. грн. Перспективними є програми аграрного страхування та аграрних розписок, яку міністерство запроваджує спільно з ІФС. Міністерство контролює питання – пільговий спецрежим ПДВ, який є одним з найдієвіших механізмів державної допомоги галузі [8].

Заступник Міністра аграрної політики та продовольства з питань євроінтеграції В. Рутицька наголосила, що в рамках проекту Єдиної комплексної Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. важливими є підтримка реформ і гармонізація законодавства відповідно до підписаної Коаліційної угоди. Відповідно до документу, в Україні впроваджується проект «Земельне законодавство» зі створенням транспарентного земельного кадастру. Також реалізовано проект «Аграрні розписки», що надає можливість малим і середнім виробникам отримати доступ до оборотного капіталу, за рахунок майбутнього вро-

жаю. Відповідний проект є зручним інструментом фінансування для малих та середніх сільгоспвиробників. За її словами, також важливим проектом є концепція відновлення системи зрошення Півдня України. «Спільно зі Світовим банком працюємо над запровадженням відповідного проекту в Одеській, Херсонській, Запорізькій та Миколаївській областях. Це саме ті області, які потерпають від недостатньої кількості водних ресурсів» [8].

Також О. Павленко підкреслив, що міністерство налагодило відкритий та конструктивний діалог з громадянським суспільством та міжнародними партнерами. Фінансові донори з Канади та Ізраїлю беруть участь в реалізації проектів розвитку сільських територій. Спільно з Єврокомісією створено вісім робочих груп та 24 підгрупи. Їх діяльність охоплює всю сферу реформування агросектору, а результатом роботи стане комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. [8].

Міністр нагадав, що Україна досягла рекордного показника експорту зернових за роки незалежності – майже 34 млн. т. Збільшено обсяги експорту за основними позиціями. Зокрема, за п'ять місяців 2015 р. експорт м'яса птиці зріс на 8%, соєвого шроту на 70%, а олії – на 15%. Україна посідає перше місце у світі за експортом соняшникової олії, третє – за кукурудзою, четверте – за ячменем, сьоме та восьме – за соєю і курятиною відповідно. «За 10 років країна наростила аграрний експорт у 3,6 рази – до 17 млрд. доларів. Вага сільського господарства – більше третини загального експорту та 12% в загальному обсязі ВВП. Аграрний експорт забезпечує чисте надходження валюти в країну до 30 млн. доларів щодня», – сказав О. Павленко [8].

Міністр наголосив, що збільшити експортні показники дозволила диверсифікація зовнішньої торгівлі з російського ринку на азійський, європейський та африканський. «З багатьох позицій вдалося компенсувати втрати. Наприклад, експорт до Азії та Близького Сходу зріс на 10%, до країн ЄС – на 6%. Сьогодні ми годуємо 140 мільйонів людей на планеті. Це серйозна цифра», – сказав міністр [8].

Він також підкреслив, що не менш важливе завдання міністерства – забезпечення внутрішньої продовольчої безпеки. Дієвим інструментом у цьому контексті стало підписання Меморандуму між Мінагрополітики та експортерами зерна. Його мета – стабілізація ринку зерна в Україні та забезпечення прогнозованого експорту [8].

Висновки і пропозиції. В результаті дослідження впливу держави на ринок продовольчих товарів через фінансову підтримку аграрного сектора було визначено основні її інструменти, а саме: дотації, кредити, компенсації тощо. Практичні результати по отриманню державної підтримки було висвітлено у таблиці 1.

Вивчивши більш детально реформи, що проводять у 2015 р. Міністерство аграрної політики та продовольства України разом із урядом, ми дійшли висновків.

По-перше, Верховна Рада України не поспішає приймати законопроекти для реалізації реформи в аграрному секторі.

По-друге, Міністерством аграрної політики та продовольства України ініційовано та реалізовано державну підтримку АПК, що полягає у:

- виділенні у 2015 р. додаткових 550 млн. грн. на компенсацію відсоткових ставок за кредитами (300 млн. грн.) та підтримку тваринництва (250 млн. грн.);
- можливості дрібних виробників отримувати державну підтримку у галузі тваринництва;
- економії від сплати єдиного податку;

– проведені роз'яснювальні роботи серед виробників сільськогосподарської продукції по експорту до ЄС.

По-третє, Мінагрополітики та продовольства України працює над:

– відміною більш як 100 дозвільних документів;

– залученням інвестицій міжнародних фінансових установ та країн;

– розробленням концепції розвитку сільських територій через стимулювання підприємницької діяльності;

– проектами «Аграрне страхування» та «Аграрні розписки», що запроваджуються спільно з IFC;

– укладанням Меморандуму про взаємовідносини з Канадою та Ізраїлем щодо підтримки українських аграріїв (400 млн. грн.);

– проектом «Земельне законодавство» зі створенням прозорого земельного кадастру.

По-четверте, для просування вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції на зовнішній ринок потрібно переходити на нові стандарти виробництва. Але для переходу потрібні колосальні ресурси, яких у держави немає.

По-п'яте, потрібно вводити в законодавство зміни щодо прозорості діяльності Аграрного фонду та Державного резерву.

По-шосте, сформувані державний мобілізаційний продовольчий резерв.

Список літератури:

1. Дейнеко Л.В. Развитие харчової промисловості України в умовах ринкових перетворень: Проблеми теорії і практики / Л.В. Дейнеко. – К.: Знання, 1999. – 331 с.
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України: Аграрний комплекс – локомотив вітчизняної економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=3388>.
3. Міністерство аграрної політики та продовольства України: Аграрна реформа в дії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=3390>.
4. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1877-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukr-kodeksy.com/pro_derzhavnu_pidtrimku_silkogo_gospodarstva.htm.
5. Міністерство аграрної політики та продовольства України: Ініціатива «РІДНЕ СЕЛЮ» Практичні кроки. Господарства населення та сільськогосподарська кооперація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=3389>.
6. Степанюк О. Агробізнес крізь призму аналізу / О. Степанюк // Агробізнес сьогодні. – 2013. – № 6 (253) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/component/content/article/1541.html?ed=80>.
7. Реформа АПК: відстрочені обіцянки фермерам і виробникам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/uk/pressroom?nid=17356>.
8. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node>.

Постоечко К. И.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

ОСОБЕННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ РАЗВИТИЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО РЫНКА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме

Исследована роль государства в развитии продовольственного рынка через аграрный сектор Украины, которая заключается во внедрении реформ и создании условий для эффективного производства сельскохозяйственной продукции путем предоставления финансовых дотаций и разного вида поддержки. Оценено сельское хозяйство, являющееся жизненно важной отраслью хозяйства Украины, в котором производится более 50% продукции АПК и где именно государство регулирует и контролирует процесс производства. Рассмотрено влияние государства на урегулирование процессов, действующих на рынке продовольствия для обеспечения стабильной продовольственной безопасности за счет: обновления нормативно-законодательной базы для усовершенствования земельных отношений, введения налоговых льгот, дотаций, субсидий для участников инвестиционного процесса, чтобы улучшить инвестиционный климат в АПК, увеличения государственных капитальных вложений, повышения платежеспособности населения, введения социальных гарантий, поддержки малообеспеченных слоев населения и тому подобное. Рассмотрены реформы, которые проводит правительство в аграрном секторе.

Ключевые слова: продовольственный рынок, продовольственная безопасность, государственная финансовая поддержка, аграрный сектор, сельское хозяйство, продовольствие, дотации, реформы, государственные проекты.

Postoienko K. I.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

FEATURES OF STATE SUPPORT OF THE FOOD MARKET IN MODERN CONDITIONS

Summary

The role of the state in the development of the food market for the agricultural sector of Ukraine, which includes the implementation of reforms and creating conditions for the efficient production of agricultural goods by providing financial support of various types, was distinguished. Agriculture is recognized as a vital sector of the economy of Ukraine which produces more than 50% of agricultural products, especially where the government regulates and controls the production process. The influence of the state on the settlement processes operating at the food market to ensure a sustainable food security includes: an update of the regulatory legal framework for improvement of land relations, the introduction of tax incentives, subsidies, subsidies for participants of the investment process to improve the investment climate in agriculture, the increase in state capital investments to improve the purchasing power of the population, the introduction of social security, support of the poor, etc. The reforms conducted by the government in the agricultural sector were considered.

Keywords: food market, food security, government financial support, agricultural sector, agriculture, food, donations, reforming, public projects.